2024/884

19.3.2024

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/884

z 13. marca 2024,

ktorou sa mení smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 192 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ([1]),

po porade s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ([2]),

keďže:

(1) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ ([3]) nadobudla účinnosť 13. augusta 2012 a nahrádza smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2002/96/ES ([4]).

(2) Fotovoltické panely, ktoré nepatrili do rozsahu pôsobnosti smernice 2002/96/ES, boli zahrnuté do rozsahu pôsobnosti smernice 2012/19/EÚ od 13. augusta 2012, keď boli pridané do kategórie 4 príloh I a II uvedených v článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2012/19/EÚ.

(3) V článku 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ sa stanovuje, že členské štáty majú zabezpečiť, aby výrobcovia elektrických a elektronických zariadení (ďalej len „EEZ“) znášali náklady na zber, spracovanie, zhodnocovanie a environmentálne šetrné zneškodňovanie odpadu z EEZ (ďalej len „OEEZ“) od iných používateľov ako súkromných domácností, ktorý pochádza z výrobkov uvedených na trh po 13. auguste 2005.

(4) Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) 25. januára 2022 vo svojom rozsudku vo veci C-181/20 ([5]) vyhlásil článok 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ za neplatný, pokiaľ sa týka fotovoltických panelov uvedených na trh medzi 13. augustom 2005 a 13. augustom 2012, a to z dôvodu neodôvodneného retroaktívneho účinku. Súdny dvor rozhodol, že pred prijatím smernice 2012/19/EÚ zákonodarný orgán Únie ponechal členským štátom možnosť požadovať, aby náklady súvisiace s nakladaním s odpadom z fotovoltických panelov znášali buď súčasní alebo predchádzajúci držitelia odpadu, alebo výrobca či distribútor fotovoltických panelov v súlade s článkom14 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES ([6]). Následne zákonodarný orgán Únie v článku 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ stanovil pravidlo, podľa ktorého tieto náklady majú znášať výrobcovia vo všetkých členských

([1]) Ú. v. EÚ C 184, 25.5.2023, s. 102.
([2]) Pozícia Európskeho parlamentu zo 6. februára 2024 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady zo 4. marca 2024.
([3]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ zo 4. júla 2012 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (Ú. v. EÚ L 197, 24.7.2012, s. 38).
([4]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/96/ES z 27. januára 2003 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (Ú. v. EÚ L 37, 13.2.2003, s. 24).
([5]) Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 25. januára 2022, VYSOČINA WIND a. s./Česká republika – Ministerstvo životního prostředí, C-181/20, ECLI:EU:C:2022:51.
([6]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

štátoch, a to aj v súvislosti s výrobkami, ktoré výrobcovia už uviedli na trh v čase, keď bola účinná smernica 2008/98/ES. Súdny dvor rozhodol, že toto pravidlo treba považovať za pravidlo uplatňované retroaktívne, ktoré teda môže porušovať zásadu právnej istoty, a že takáto retroaktivita ju ruší, pokiaľ ide o fotovoltické panely uvedené na trh pred nadobudnutím účinnosti smernice 2012/19/EÚ.

(5) Súdny dvor tiež vo svojom rozsudku rozhodol, že skutočnosť, že členský štát prijal právnu úpravu, ktorá je v rozpore so smernicou Únie pred prijatím uvedenej smernice, sama osebe nepredstavuje porušenie práva Únie, keďže dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou nemožno považovať za vážne ohrozené pred tým, ako sa smernica stane súčasťou právneho poriadku Únie.

(6) Z rozsudku Súdneho dvora priamo vyplýva, že článok 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ by sa mal zmeniť tak, aby sa nevzťahoval na odpad z fotovoltických panelov, ktoré boli uvedené na trh medzi 13. augustom 2005 a 13. augustom 2012, pochádzajúcich od iných používateľov ako súkromných domácností. Okrem toho je vzhľadom na skutočnosti uvedené v rozsudku Súdneho dvora potrebné zmeniť smernicu 2012/19/EÚ aj v súvislosti s financovaním odpadu z fotovoltických panelov zo súkromných domácností, na ktoré sa vzťahuje článok 12 smernice 2012/19/EÚ, a v súvislosti s ostatnými EEZ, ktoré sú v porovnateľnej situácii ako fotovoltické panely, jednak pokiaľ ide o odpad zo súkromných domácností, ako aj od iných používateľov ako súkromných domácností.

(7) Článkom 2 ods. 1 písm. b) smernice 2012/19/EÚ sa od 15. augusta 2018 rozširuje rozsah pôsobnosti uvedenej smernice na všetky EEZ. Podobne ako v prípade fotovoltických panelov, EEZ, ktoré podľa článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2012/19/EÚ nepatrili do jej rozsahu pôsobnosti, ale ktoré boli podľa jej článku 2 ods. 1 písm. b) (ďalej len „EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti““) zahrnuté do jej rozsahu pôsobnosti od 15. augusta 2018, neboli predtým zahrnuté ani do rozsahu pôsobnosti smernice 2002/96/ES. Pred prijatím smernice 2012/19/EÚ preto členským štátom podľa článku 14 smernice 2008/98/ES ostala možnosť požadovať, aby náklady súvisiace s nakladaním s odpadom z daného EEZ znášali buď súčasní alebo predchádzajúci držitelia odpadu, alebo výrobca či distribútor daného zariadenia. Uplatnenie článku 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ na EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, by bolo z dôvodov uvedených v rozsudku Súdneho dvora v rozpore so zásadou právnej istoty. Keďže smernica 2012/19/EÚ zahŕňa aj EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, až od 15. augusta 2018, mal by sa článok 13 ods. 1 zmeniť tak, aby sa neuplatňoval na EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, uvedené na trh medzi 13. augustom 2005 a 15. augustom 2018.

(8) Ako zrkadlové ustanovenie článku 13 ods. 1 smernice 2012/19/EÚ, ktoré sa vzťahuje na iných používateľov ako súkromné domácnosti, ukladá článok 12 ods. 1 uvedenej smernice v spojení s jej článkom 12 ods. 3 povinnosť financovať náklady na zber, spracovávanie, zhodnocovanie a environmentálne šetrné zneškodňovanie OEEZ zo súkromných domácností výrobcom, pokiaľ ide o výrobky uvedené na trh po 13. auguste 2005. Z dôvodov uvedených v rozsudku Súdneho dvora, pokiaľ sa tieto ustanovenia uplatňujú na financovanie týchto nákladov na nakladanie s odpadom v prípade fotovoltických panelov uvedených na trh medzi 13. augustom 2005 a 13. augustom 2012, a v prípade EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, uvedených na trh medzi 13. augustom 2005 a 15. augustom 2018, by sa tieto ustanovenia uplatňovali rovnako retroaktívne spôsobom, ktorý je v rozpore so zásadou právnej istoty. Článok 12 smernice 2012/19/EÚ by sa preto mal zmeniť tak, aby sa neuplatňoval na fotovoltické panely uvedené na trh medzi 13. augustom 2005 a 13. augustom 2012 alebo na EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, uvedené na trh medzi 13. augustom 2005 a 15. augustom 2018.

(9) Smernica 2012/19/EÚ dopĺňa smernicu 2008/98/ES, ktorá je jedným zo všeobecných legislatívnych aktov o nakladaní s odpadom v Únii. Články 8 a 14 smernice 2008/98/ES sa preto uplatňujú na nakladanie s odpadom z fotovoltických panelov a s odpadom z EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, počas doby, kedy fotovoltické panely a odpad z EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“ nepatria do rozsahu pôsobnosti smernice 2012/19/EÚ na základe zmien jej článkov 12 a 13 touto smernicou.

(10) V článku 14 ods. 4 a článku 15 ods. 2 smernice 2012/19/EÚ sa stanovuje, že EEZ uvádzané na trh musia byť podľa možnosti označené v súlade s európskou normou EN 50419, ktorú prijal výbor Cenelec v marci 2006. Táto norma bola revidovaná s cieľom aktualizovať odkazy na smernicu 2012/19/EÚ, ktoré obsahuje. Odkaz na normu v uvedených článkoch by sa preto mal aktualizovať tak, aby odkazoval na revidované znenie európskej normy EN 50419, ktoré výbor Cenelec prijal v júli 2022.

(11) V článku 15 ods. 2 smernice 2012/19/EÚ sa stanovuje, že aby bolo možné s určitosťou stanoviť dátum, kedy bolo EEZ uvedené na trh, členské štáty majú zabezpečiť, aby značka na EEZ obsahovala informáciu, že dané EEZ bolo uvedené na trh po 13. auguste 2005. V dôsledku zmien článkov 12 a 13 by sa mal zmeniť článok 15 ods. 2, a to pokiaľ ide o fotovoltické panely a EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, aby sa ním objasnilo, že povinnosť označovania sa v súvislosti s fotovoltickými panelmi uplatňuje až od 13. augusta 2012 a v súvislosti s EEZ, na ktoré sa vzťahuje „otvorený rozsah pôsobnosti“, až od 15. augusta 2018.

(12) S cieľom zachovať zásadu právnej istoty pri budúcich revíziách smernice 2012/19/EÚ je dôležité venovať osobitnú pozornosť tomu, aby sa predišlo prijatiu akýchkoľvek ustanovení, ktoré by mohli mať neodôvodnené retroaktívne účinky. Výrobcom EEZ treba okrem toho poskytnúť zrozumiteľnosť a predvídateľnosť, pokiaľ ide o prevádzkové podmienky, ktoré platili v čase uvedenia ich výrobkov na trh. Tento prístup pomáha zabrániť riziku vzniku nepredvídateľných nákladov spojených s nakladaním s OEEZ v budúcnosti. Okrem toho je dôležité, aby takéto revízie dodržiavali hierarchiu odpadového hospodárstva, ako sa stanovuje v článku 4 smernice 2008/98/ES.

(13) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 o vysvetľujúcich dokumentoch ([7]) sa členské štáty zaviazali, že v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach pripoja jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. V súvislosti s touto smernicou sa zákonodarca domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené.

(14) Nevhodné spracovávanie odpadu z fotovoltických panelov a EEZ, na ktoré sa vzťahuje otvorený rozsah pôsobnosti, vedie k závažným nepriaznivým vplyvom na zdravie a životné prostredie. Preto je dôležité zabezpečiť riadne spracovanie odpadu z fotovoltických panelov a maximalizovať zhodnocovanie odpadu z fotovoltických panelov. Bez toho, aby boli dotknuté zmeny finančných povinností, ktoré sú potrebné na zahrnutie zberu a spracovávania odpadu z fotovoltických panelov uvedených na trh pred 13. augustom 2012 a odpadu zo všetkých EEZ, na ktoré sa vzťahuje otvorený rozsah pôsobnosti, uvedených na trh pred 15. augustom 2018, ktoré zaviedla táto smernica, je dôležité, aby členské štáty zabezpečili nakladanie so súvisiacim OEEZ environmentálne šetrným spôsobom. Členské štáty by mohli prostredníctvom svojich individuálnych alebo kolektívnych systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcov nabádať výrobcov, aby riadne zbierali a spracúvali súvisiaci historický odpad z fotovoltických panelov a z EEZ, na ktoré sa vzťahuje otvorený rozsah pôsobnosti.

(15) Pri revízii smernice 2012/19/EÚ a riešení všetkých jej nedostatkov je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa náklady na nakladanie s OEEZ neúmerne nepreniesli na spotrebiteľov alebo občanov. To zahŕňa zohľadnenie zásady „znečisťovateľ platí“, riešenie potenciálnych ustanovení týkajúcich sa cieľov v oblasti zberu OEEZ a dodržiavanie hierarchie odpadového hospodárstva, ako sa stanovuje v článku 4 smernice 2008/98/ES.

(16) Keďže ciele tejto smernice nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov ich rozsahu a dôsledkov ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov,

([7]) Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Zmeny smernice 2012/19/EÚ

Smernica 2012/19/EÚ sa mení takto:

1. Vkladá sa tento článok:

„*Článok 24a*

Preskúmanie

1. Komisia najneskôr do 31. decembra 2026 posúdi potrebu revízie tejto smernice a podľa potreby predloží v tejto súvislosti legislatívny návrh spolu s dôkladným posúdením sociálno-ekonomického a environmentálneho vplyvu.

2. V posúdení vplyvu uvedenom v odseku 1 Komisia zváži najmä potrebu:

a) ustanovení, ktoré konkrétne zabezpečia, aby bola dodržaná zásada právnej istoty a aby neexistovala neodôvodnená spätná účinnosť v ktoromkoľvek členskom štáte;

b) ustanovení, ktorými sa zabezpečuje vykonávania hierarchie odpadového hospodárstva ako sa stanovuje v článku 4 smernice 2008/98/ES;

c) ustanovení, ktoré zabezpečujú, aby občania a spotrebitelia neboli zaťažení neprimeranými nákladmi, a to v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“;

d) ustanovení, ktoré zabezpečujú úplné vykonávanie a presadzovanie tejto smernice, najmä pokiaľ ide o primerané ciele v oblasti zberu, ako aj predchádzanie nezákonnému obchodovaniu s OEEZ;

e) vytvorenia novej kategórie EEZ pre „fotovoltické panely“ podľa tejto smernice s cieľom oddeliť fotovoltické panely od existujúcej kategórie 4 EEZ „veľké zariadenia“, ako sa uvádza v prílohách III a IV, a vypočítanie cieľov zberu na základe odpadu z fotovoltických panelov, ktorý je k dispozícii na zber, na základe ich očakávanej životnosti, a nie objemu výrobkov uvádzaných na trh;

f) vytvorenia mechanizmu na zabezpečenie toho, aby v prípade zlyhania alebo likvidácie výrobcu boli finančne pokryté budúce náklady na zber, spracovávanie, zhodnocovanie a environmentálne šetrné zneškodňovanie odpadu z fotovoltických panelov zo súkromných domácností aj od iných používateľov ako súkromných domácností.“

2. Článok 12 sa mení takto:

a) odsek 1 sa nahrádza takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby výrobcovia financovali aspoň zber, spracovávanie, zhodnocovanie a environmentálne šetrné zneškodňovanie OEEZ zo súkromných domácností odovzdaného do zberných zariadení zriadených podľa článku 5 ods. 2 takto:

a) v prípade OEEZ pochádzajúceho z EEZ uvedených v článku 2 ods. 1 písm. a) iných ako fotovoltické panely, ak boli tieto EEZ uvedené na trh po 13. auguste 2005;

b) v prípade OEEZ pochádzajúceho z fotovoltických panelov, ak boli tieto fotovoltické panely uvedené na trh od 13. augusta 2012; a

c) v prípade OEEZ pochádzajúceho z EEZ uvedených v článku 2 ods. 1 písm. b), ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článku 2 ods. 1 písm. a), ak boli tieto EEZ uvedené na trh od 15. augusta 2018.“;

b) v odseku 3 sa prvý pododsek nahrádza takto:

„3. Každý výrobca je zodpovedný za financovanie činností uvedených v odseku 1, ktoré sa týkajú odpadu z jeho vlastných výrobkov. Výrobca si môže zvoliť, či si túto svoju povinnosť splní individuálne, alebo sa zapojí do kolektívneho systému.“;

c) odsek 4 nahrádza takto:

„4. Zodpovednosť za financovanie nákladov súvisiacich s nakladaním s OEEZ z výrobkov uvedených v článku 2 ods. 1 písm. a) okrem fotovoltických panelov, ktoré boli uvedené na trh 13. augusta 2005 alebo pred 13. augustom 2005 (‚historický odpaď), znáša jeden alebo viacero systémov, do ktorých prispejú proporcionálne, napr. v pomere k ich podielu na trhu podľa druhu zariadenia, všetci výrobcovia nachádzajúci sa na trhu, keď vzniknú príslušné náklady.“

3. V článku 13 sa odsek 1 nahrádza takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby financovanie nákladov na zber, spracovávanie, zhodnocovanie a environmentálne šetrné zneškodňovanie OEEZ od iných užívateľov ako súkromných domácností zabezpečovali výrobcovia takto:

a) v prípade OEEZ pochádzajúceho z EEZ uvedených v článku 2 ods. 1 písm. a) okrem fotovoltických panelov, ak boli tieto EEZ uvedené na trh po 13. auguste 2005;

b) v prípade OEEZ pochádzajúceho z fotovoltických panelov, ak boli tieto fotovoltické panely uvedené na trh od 13. augusta 2012; a

c) v prípade OEEZ pochádzajúceho z EEZ uvedených v článku 2 ods. 1 písm. b), ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článku 2 ods. 1 písm. a), ak boli tieto EEZ uvedené na trh od 15. augusta 2018.

Financovanie nákladov na nakladanie s historickým odpadom z EEZ uvedeným v článku 2 ods. 1 písm. a) okrem fotovoltických panelov, ktoré sa nahrádzajú novými rovnocennými výrobkami alebo novými výrobkami plniacimi tie isté funkcie, zabezpečujú výrobcovia týchto výrobkov pri ich dodaní. Členské štáty môžu alternatívne ustanoviť, aby iní užívatelia ako súkromné domácnosti boli tiež čiastočne alebo celkom zodpovední za toto financovanie.

Financovanie nákladov na iný historický odpad z EEZ uvedený v článku 2 ods. 1 písm. a) okrem fotovoltických panelov zabezpečujú iní užívatelia ako súkromné domácnosti.“

4. V článku 14 sa odsek 4 nahrádza takto:

„4. S cieľom minimalizovať zneškodňovanie OEEZ ako netriedeného komunálneho odpadu a uľahčiť jeho separovaný zber zabezpečia členské štáty, aby výrobcovia vhodne označovali EEZ uvedené na trh – podľa možnosti v súlade s európskou normou EN 50419:2022 – príslušným symbolom, ktorý je uvedený v prílohe IX. Vo výnimočných prípadoch, ak je to potrebné kvôli veľkosti alebo funkcii výrobku, sa symbol vytlačí na balenie, návod na použitie a na záručný list EEZ.“

5. V článku 15 sa odsek 2 nahrádza takto:

„2. Aby bolo možné s určitosťou stanoviť dátum, kedy bolo EEZ uvedené na trh, členské štáty zabezpečia, aby značka na EEZ obsahovala informáciu, že EEZ bolo uvedené na trh po 13. auguste 2005. Na tento účel sa podľa možnosti uplatňuje európska norma EN 50419:2022.

V prípade fotovoltických panelov sa povinnosť uvedená v prvom pododseku vzťahuje len na fotovoltické panely uvedené na trh od 13. augusta 2012.

V prípade EEZ uvedených v článku 2 ods. 1 písm. b), ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článku 2 ods. 1 písm. a), sa povinnosť uvedená v prvom pododseku tohto odseku vzťahuje len na EEZ uvedené na trh od 15. augusta 2018.“

Článok 2

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 9. októbra 2025. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných opatrení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijmú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 3

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 4

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Štrasburgu 13. marca 2024

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predsedníčka	*predsedníčka*
R. METSOLA	H. LAHBIB